

تحلیل محتوای کتاب ریاضی اول ابتدایی براساس تفکر انتقادی لیپمن

سجاد سرابندی^۱، محمد خسروی طناک^۲

۱- دانشجوی کارشناسی علوم تربیتی دانشگاه فرهنگیان پردیس شهید باهنر بیرجند

Sajadsrb1Y@gmail.com

۲- دانشجوی کارشناسی علوم تربیتی دانشگاه فرهنگیان پردیس شهید باهنر بیرجند

tanakoliaYY@yahoo.com

چکیده

هدف پژوهش حاضر تحلیل محتوای کتاب ریاضی پایه اول ابتدایی بر اساس مؤلفه های تفکر انتقادی لیپمن می باشد. روش تحقیق در این پژوهش توصیفی از نوع تحلیل محتوا می باشد. جامعه آماری این پژوهش شامل یک جلد کتاب ریاضی می باشد. حجم نمونه برابر با حجم جامعه می باشد. ابزار جمع آوری داده ها در این تحقیق فرم تحلیل محتوا می باشد که این فرم با توجه به مؤلفه های تفکر انتقادی لیپمن تهیه شده است. به منظور تعیین روایی ابزار تحقیق از دیدگاه صاحب نظران و متخصصان تعلیم و تربیت استفاده گردید. پایایی ابزار تحقیق با استفاده از فرمول هولستی ۰.۸۱ محاسبه گردید. برای تحلیل محتوای کتاب ریاضی پایه اول ابتدایی از یک فرم کدگذاری شده استفاده گردید، در مرحله اول واحدهای فعال و غیر فعال کتاب های ریاضی پایه اول ابتدایی مشخص گردید، در مرحله دوم واحدهای غیرفعال حذف گردید و در مرحله بعد واحدهای فعال بر مبنای مؤلفه های تفکر انتقادی لیپمن کدگذاری شدند و در مرحله بعد داده های حاصل از یافته های تحقیق با استفاده از آمار توصیفی مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. نتایج حاصل از پژوهش حاکی از آن است که به مؤلفه های تفکر انتقادی لیپمن در محتوای کتاب ریاضی پایه اول ابتدایی به میزان متعادل توجه نشده است. در کتاب ریاضی پایه اول ابتدایی به مؤلفه مهارت سؤال کردن بیشتر از سایر مؤلفه های تفکر انتقادی توجه شده است. کمترین توجه به مؤلفه مهارت قضاوت صحیح درباره مسئله ها شده است.

واژه گان کلیدی: تفکر انتقادی، لیپمن، ریاضی، مسئولیت پذیری

مقدمه

در دنیای فعلی، موضوع اساسی، تربیت انسانهایی است که خوب بیاندیشند. امروزه فراگیران برای روبرو شدن با تحولات شگفت انگیز قرن بیست و یکم باید به طور فزایندهای مهارتهای تفکر را برای تصمیمگیری مناسب و حل مسائل پیچیده جامعه کسب کنند. بسیاری از صاحب نظران مانند انیس، پول و لیپمن (شعبانی، ۱۳۸۲) بر این باورند که یکی از اهداف اساسی تعلیم و تربیت باید تربیت انسانهای متفکر باشد. تفکر دارای شیوه های گوناگونی است که یکی از آنها، تفکر انتقادی است. لیپمن تفکر انتقادی را تفکر ماهرانه و مسئولیت پذیری می داند که قضاوت صحیح را تسهیل می سازد؛ چون بر مالک ها تأکید دارد، خود تصحیح کننده است و به موضوع ها حساس است. در حال حاضر هر چه به سمت جامعه ی اطلاعاتی پیش می رویم، به همان نسبت مهارت های تفکر انتقادی به منظور پردازش اطلاعات، در اولویت ویژه قرار می گیرد. آموزش تفکر انتقادی شامل ایجاد عمدی جو عدم تعادل است تا شاگردان بتوانند فرایندهای فکری خود را اصلاح کنند یا دوباره از نو بسازند. متأسفانه در طول سال های طولانی تعلیم و تربیت، آگاهی ها و حقایق بی شماری به دانش آموز عرضه میشود، ولی نحوه ی تفکر و اصول اندیشیدن در او تقویت نمی شود. گویی استعداد اندیشیدن در جریان عمل به طور خودکار بروز می کند. یافته های پژوهش نشان دهنده ی فقر مهارتهای نقد و ارزیابی در کلاسهای درسی است و شاید به همین دلیل